

fremtrædende igennem Menneskealdre fra visse Sider paa Island, de havde et Blik for, at det gjaldt ikke blot om, at en Nation fik Suverænetet, anerkendt og fuld national Udfoldelse, men at der var mere til i denne Verden end ens egen Nation, og at det gjaldt om ogsaa at komme i et godt og levende Forhold til de andre, der var ogsaa noget, der hedder Internationalisme, som ikke stred med det nationale, tværtimod, og navnlig havde de en levende Følelse af, at jo mere der kan være fælles, Indfødsret, gensidig lige Statsborgerret, des mere Gavn vil det netop være for den arbejdende Befolkning. De forstod dette saa fuldt ud, det var deres egen Tankegang; om der mellem de nordiske Folkeslag kunde indføres fælles gensidig lige Statsborgerret, fælles Adgang til sociale Goder, fælles social Indflydelse o. s. v., vilde det være et uhyre Fremskridt. Man skal være sig selv, men man skal ikke være sig selv nok, det havde de en levende Følelse af. Dette gjaldt det nye Arbejderparti, og dette Partis Opfattelse støttede os i høj Grad. Det gjaldt ogsaa Bønderne. Der har dannet sig et Bondeparti, det vil vel nærmest svare til et radikalt dansk Husmandsparti, saadan er Bøndernes Kaar deroppe paa Island, og saadan er ogsaa deres politiske Opfattelse. De stod med et Syn, der var meget beslægtet med Arbejderpartiets paa dette Punkt. Det gode Samarbejde, der fandt Sted, fremgik blandt andet ogsaa deraf, at det eneste Medlem, det socialdemokratiske Arbejderparti havde faaet valgt i Reykjavik, blev af Bondepartiet valgt til Statsrevisor.

Det var dette, vi mødte deroppe, og det er dertil, jeg knytter mine Fremtidforventninger om et godt, stadig rigere og fyldigere og varigt Samarbejde mellem det danske og det islandske Folk, naar dette Spørgsmaal nu løses og løses fuldt ud. Og det synes jeg er Fordelen, en øjensynlig Fordel, ved dette Forbundsforslag, at det skaber Klarhed; det er en Løsning, der kan staa i hvert Fald de Aar, her er Tale om. Det var Svagheden ved Kommissionsforslaget af 1908, at det i høj Grad var et Kompromis, som den foregaaende Taler meget rigtigt sagde: i Bemærkningerne anerkendte man Islands Statssuverænetet, i selve Lovforslaget gik man valent udenom det. Her skabes der Klarhed paa dette Punkt. Naar dette Forslag gennemføres, tror jeg, at de oppe paa Island kommer ind i en Udvikling, hvor sociale og økonomiske Spørgsmaal væsentlig fortrænger det nationale Spørgs-

maal. Saa kommer der nye Partigrundlag, der kommer nye Partikampe og nye Partidannelser, og saa vil man finde, at den Rigsforbindelse og Folkeforbindelse, som her fæstnes, ikke er et snærende Baand for noget af Folkene, men at den netop hjælper dem, thi nationalt Selvstyre kan udmærket godt forenes med en videre og mere omfattende Rigsforbindelse. Det har netop været det store Problem under Verdenskrigen, det er det stadig, og det maa haabes, at der igennem dette Program, som synes at være blevet hele Verdens Program, Folkenes Forbund, kan opnaas en saadan højere Enhed mellem det nationale Selvstyre og de mere omfattende Rigsforbindelser. Jeg tror, at det danske Folk yder et ganske vist beskedent, men dog et lille Bidrag dertil, hvis vi, helst saa enstemmigt som muligt, godkender og endeligt vedtager dette Forbundslovsforslag.

Jeg synes ogsaa, som Sagerne nu ligger, at man fra det konservative Folkepartis Side, der hidtil har stillet sig udenfor, maatte kunne gaa med. Jeg nævnede, da vi sidst i Juni havde Sagen til Forhandling, mit Haab om, at det til sidst maatte ske. Saadan er det jo gaaet tidligere; saadan er det gaaet med Grundlovssagen. Jeg tror om dem, der den Gang var betænkelige, at nu vil dog vel ogsaa de i dette historiske Øjeblik kunne se, hvilken overordentlig Lykke det var for vort Land, at man den Gang i rette Tid enedes om en dansk Grundlov og fik den privilegerede Valgret afskaffet, det var en Lykke, at vi herhjemme i Danmark fik den i rette Tid, medens det, der er det karakteristiske rundt om i Verden i Øjeblikket, er, at man næsten alle Vegne kommer for sent, ligesom man før Krigen kom for sent med Voldgift og meget andet, der skulde være gjort i Tide. Jeg tror, at nu maa mange, der den Gang stod kritisk og skeptisk, kunne se, hvilken Fortjeneste de virkelige konservative Mænd indlagde sig, konservative Mænd som det ærede Medlem fra Gentofte (Abrahamsen), der stadig sidder i dette Ting, som det afgaaede Medlem Professor Ellinger og som afdøde Landstingsmand Poul Rasmusen og de Folk af hans Parti, der var med til at føre denne Sag, Grundlovssagen, frem til en Løsning — og en Løsning, der blev saa godt som enstemmig — i rette Tid, en Løsning, som bragte en Grundlov, der den Gang var den mest frisindede i Verden, som nu maaske ikke er det og allerede trænger til en videre demokratisk Udvikling, men som dog har bidraget i